

row
Biblioteki
ben Rief
my 112

פר"יז מ"ט 25 גראשען XV ע"י יאהרגאנג "Nalezytosc pocztowa
דער "פאנארמע" uszczona gotówka" 12 (710) „Radomer-Kielcer Leben” היינט 10 זייטען

Radom, dnia 25-go Marca 1938 r.
רעדאָם, פרייטאָג כ"ב אדר ב' ה'רצ"ח
סעלעמאָן פון רעדאָקציע 15 - 18

פאַראַווע פאַרבער
און כעמישע פראלניע
= A. =
HEMPER
אַלטע שטאדט 7
פאַבריק און
צענטראלע
זשעראמסטי 1
זשעראמסטי 21
זשעראמסטי 59
טראגוטטא 11
קעלנער צו וואשען צו 15 גר.

פראדאמער-קעלצער לעבן

מיר דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל אונזער חבר און פריינד
אברהם העלצמאן
צוליב'ן פריהציטיגען טויט
פון זיין ליבע און אונזערנעם ליכע מוסער
פייגע רבקה נ.ע.
לייב מילמאן, ירחמיאל מארגוליס.
Wyrazy najgłębszego współczucia HELI i ABRAMOWI
z powodu przedwczesnego zgonu ich ukochanej MATKI b. p.
FAJGI HELCMAN
składają
Estera Satajnberg, Natan Frydman, Abram Lewenthal.

אונזער טיפסטען און הארציגסטען דאנק דריקען מיר אויס
אלע וועלכע האָבען אנטפיל גענומען אין אָנגעבען דעם
לעצטען כבוד אונזער פערשטאַרבענע
און אונפערגעסליכע
פירי און מוטער
פייגע רבקה נ.ע.
פאמיליע העלצמאן.

מיר דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל דעם ה' משה יעקב פרידמאן און פאמיליע
צוליב'ן פריהציטיגען טויט
פון זייער יונג - פערשטאַרבענער
טאכטער
המקום ינחם אותם בחור שאר אבלי ציון וירושלים.
חנה שרה טאטעלבאום נ.ע.
די פערזאנלעכע און די סעקציע
פון דער שיד - פראנזשע ביים סוחרים-פערזאנלעך אין רעדאָם.

W niedzielę dnia 27 Marca 1938 w bolesną rocznicę śmierci naszej nieodżałowanej ŻONY I MATKI
b. p. Racheli z Wajsberg — Abramowiczowej
Baraców
odbędzie się na cmentarzu żydowskim w Radomiu NABOŻEŃSTWO ŻAŁOBNE i odsłonięcie pomnika
o czym zawiadamiają
MAŻ I DZIECI.

וויילט איהר האָבען קלאָרע, זויפערע וועש, נייע גארדעראַבעס, שניי-וואַסע פאַרהאַנגען,
גייסט נאָר צו וואַשען און פאַרבען אין דער פּעקאַנטער
כעמישער פאַרבער און פראלניע פון דער ערשטקלאַסיגער פירמע
A. HEMPEL
ווער ס'האָט זיך נישט איבערצייגט וואָל פרוּבן און וועט זיין ענטציקט
פון דער שטער, עסטעטישער און סאכמענישער ארבייט. ס'ווערט אויך
געוואָשען אויף טריקען - פיליגע פרייזען! - פּינקטליכע אויספיהרונג
סאלירע בעהאַנדלונג קומט און איבערצייגט אייך
צענטראלע: אַלטע שטאדט 7 אָפיס. טעל 19-70
פיליעס: זשעראמסטי 1, טראגוטטא 11
זשעראמסטי 21, זשעראמסטי 59
ביליג צו וואשען קאפערשען
Centrala Stare Miasto 7 telefon 19 - 70
Filje Zeromskiego 1
Zeromskiego 21
Zeromskieo 59
Tra gutta 11

לאווניא גושטעשנאראווסקי
שטאדט - פאדעזיגענט
נעכטן אונזער אויף דער זיצונג פון שטאדט-ראט איז מיט די שטימן פון פ. ס. און
יודישע קאלאגעזעהלט געווארן אלס שטאדט-פרעזידענט לאווניק גושטעשנאראווסקי

גראנדיעזער באל לטובת דעם יודישען שפיטאל
מארגען שבת-צו-נאכט, דעם 26 מערץ ה. י. קומט פאר
טראדיציאנעלער שפיטאל - באל, ראומאטאשע
עס זענען פארגעזעהן פערשידענע אפראקציעס און צווישען זיי דער אויפטריט פון גלענצענדיקן טעגל - זינגער צימערמאן וועלכער העט אויספירען
א ספעציעלען קאנצערט-פראגראם פון ליטווישע קאמפאזיציעס אויף אקארדעאן - אריעס.

PZEDSTAWICIELSTWO WŁOSKIEJ SP. AKC.
Adriatyckie Towarzystwo Ubezpieczeń
Riunione Adriatica di Sicurtà
1888 - 1938 100 lat istnienia Towarzystwa
P. LICHTENSTEIN
RADOM, Traugutta 43 m 11
UBEZPIECZA: na życie (na wypadek śmierci), od następstw wypadków publicznych, od kradzieży ruchomości (we wszelkich pomieszczeniach) od ognia (wszelkich obiektów i urządzeń); od wszelkich szkód i wogóle na wszystkie ubezpieczenia w zakres ubezpieczeń wchodzące.

מין איבערגעגעבענעס און אויסריכטיגען חבר און פריינד
שמואל איידעלבויס און פרוי
צו דער חתונה פון זייער טאכטער
דבורה יהודית לעאז לעווינסקי
וויגש איך א הערציגען מזל טוב.
דעם יונגען פאר א גליקליכע צוקונפט און די עלטערען פילע נחת
פון זי און פון אלע קינדער
שמואל פערקאוויטש און פרוי

דאנקזאגונג
סיר דאנקען הערליך דעם חשוב'ען צעמערקאנער גאסס ה' משה
ראדאמסקי פאר זיי פערמיטערטען זיך מיט אונזער אינסטיטוציע און
פאר זיין הערליכען שלח-ומנות וואס ער האט געטילט די קינדערלעך
פון אונזער אנטשולט.
פון חינוך-לדים אין ראדאם

מין חבר און פריינד
וואלף פייגענבויס
וויגש איך גליק און נחת
צו דער חתונה פון זיין טאכטער
דבורה'לע מיט איטשע ראהאטש
לאה רבקה פלימוט.
צו דער העכצייט פון אונזער חבר
איטשע מאיר
מיט דארא פייגענבויס
ווינשען מיר זי א גליקליכע צוקונפט און די עלטערען פילע נחת
מאיר ווינטרויב און יוסף אקערמאן

Kto gilzy „WAWEL” chociaż raz spróbuje
Innych nie kupi, w innych już nie pali
A kiedy swoich znajomych częstuje
Każdy wyborne papierosy chwali.

4 מאשטען צירק „קארנא” | אבטיילונג | **יאגעלאנסקי פלאץ**
רעפרעזענטאנץ = ערעפנונג = פראגראם
אין שפיץ פון אנטאנבל נאך דעם צוריקקומען פון צעמערקאנער די אויכגעצייכענסטע פוילישע יודישע זינגערין
איידא ערווערסטובנא
אויסערדעם געפונען זיך אין פראגראם 20 העלסט - אטראקציעס
דער זייערשטינע ביי דעם צירק איז אסען טאג סענליך פון 9 אינדערפרי ביז 9 אין אקער. צינגענא 25 גראשען
אכטונג! זונטאג 2 פארשטעלונגען: 4 נאך מיטאג און 8:30 אין אכטער.

דעם ספעסען מיטגעפיל דריקען מיר אויס אונזערע מחותנים
משה יעקב פרידמאן און פאמיליע
צוליב דעם פרייטיגען טויט פון זייער אונטערגעשליכע טאכטער
חנה שרה טאטעלבאום
העלכע איז אונזענדיקען געווארען אין די בלינדע יאהרען.
זיט געטריסט און איהר וואלט נישט וויסען מעהר פון קיין צער
משה פעדערמאן טט פרוי

ביחד עם חבירי טון יו"ר של מועצת הבנק שלנו
מר משה יעקב פרידמן נ"י ומשפחתו דכבודה
אנו מבכים מעמק לבנו את אסונם הגדול לרגלי מות עליהם בתם וצוחותם
חנה שרה טאטעלבאום נ. ע.
שנקט: באבי ימיה
בעבודתה למען תחית ארצנו ינוחמו
המועצה השלטון והפרסונל
של הבנק הקואופרטיבי להלוואות ברדום (בנק ציוני)

חזן צימערמאן זינגט אויפ'ן שפיטאל - באל
זינגען בענאכטן און סאלאנספולען יונג
נערמאן, וואס שניירט זיך אויף א גרויסע
מוזיקאלישע קראפט פון סיוואטא-קיסע-
היצקיא-שענדר.
Technik
Dentystyczny
S. KATZ
przeprowadził się z ul.
Nowogrodzkiej 10
na ul. Słowackiego
25.

משתתפים אנו בצער חברנו
מר משה יעקב פרידמן ומשפחתו
לרגלי מות עליהם ברמי ימיה
חנה שרה טאטעלבאום נ. ע.
בתם
ההסתדרות הציונית ברדום
המתפללים בהמנין הציוני
Kochanemu koledze Abrahamowi Helcmanowi
z powodu nieodżałowanej śmierci Jego
B. P. MATKI
wyrazy głębokiego współczucia
składają L. Bergajzen, B. Fiszman, L. Feldman, J. Goldfarb

Ajaka ona orzeźwiająca!

gotowej mieszanki kawowej.

שווערע וואלקענס אויפ'ן יידישען הימל.

מינאציאנס - פונקס און ס'וועלט שוין צייט געווען, אז מיר זאלען אויך נאך די היינטיגע מענטשן קענען פראווען א פירם.
היינט צו טאג ווערן זייערען די האל-קענס אויפ'ן יידישען הימל. ש.

זאל ויך דעם לעצטן נישט דאכטען, אז עס איז אזוי אנגענומען צו שרייבען הענט צרות און פין. אדאמא האלט זיך בעסער געזאגט שרייבען ווענען ישרות ונחמות, הארם אויסער דעם יאס דער לעצטער איז דאנקבאר דעם שרייבער פאר די גוטע געזעסן, איז מען דאך אליין אויך א סענס, וואס לייט שרעקליך, וועהנדיג אין האס פאר אטמאספערע מען געפינט זיך.

און סאקטיש איז די הויפטזאך פון דעם שרייבער, איבערהויפט פון א ציי-טונג-שרייבער, צו מונטערען דעם עולם, מוסינען אים, שטארקען זיינע אנטע-שטערנעס געווען און נישט לאזען פערזענליכע, מיר סתווען עס טאקי ביי יעדער געלענעהייט, דאך אבער האלטן מיר, אז מיר מארען אויך נישט פערהוי-לען דעם אמת, אזוי ווי ער איז אין דער היינטיקייט.

און דער אמת איז, אז שווערע האל-קענס הענטען אויפ'ן יידישען הימל און דאס נישט בלויז דערפאר, הייל היט-לער האט פערמאכט עסטרייך און דעם כעס אויסגעלאזט צו די עטליכע הונ-דערט טויזנטער עסטרייכישע יידען, פער-ניכטענדיג זיי, נאך די שווערע וואל-קענס אויף אונזער הימל הערען גע-דיכטער אויך דערפאר, הייל אין נאך אייראפא, הייל אויך איבער אנדערע טיילן פון דער וועלט הערט האס אמאל מעהר פערשטאנדען דער פרינציפ פון יושר און מארגל, נישט די ברוטאלע פויסט, נירפערטעטיגקייט און געמיינהייט טער-נעמט דעם אויבער-אן.

פון א כלל האבען מיר יודען, אז דארט, האט עס הערשט געוואלט און טעראר, וואו די מענטליכע בעסטע-זע-שענעס און דערשטיקט יעדען פרייזען גע-דאנק, דארט הערט אויסגעלאזט דער כעס צו אונז, געזאגטען מיר מיט אונ-זער לעבען פאר די געמיינהייט פון דער וועלט; און אויב מיר זאלען אפשט-צען אויף וואס פאר א הענט די העלט געהט, העלען מיר קומען צו א טרויע-ריגען סך הכל.

דאס רשעות פון דער העלט הערט אלץ גרעסער און שטארקער און פון טאג צו טאג טיילען מיר יודען ווי דאס רשעות דריקט אלץ מעהר צו אונזער לעבען.

אונזערע אויגען ווענען געווענעט צו די עטליכע נאך איבערגעליבענע טרייע דעמאקראטישע מלוכות, לידער אבער מוזען מיר פערשטעלען, אז די דעמאקראטישע מלוכות, אדער זיי האבן נישט קיין מוט ארויסצוטרעטען גענען די פאליטישע מלוכות, אדער זיי טיילען זיך צו שוואך אנטווערען מיט זיי א קאמף.

פאקטיש איז אבער די לאגע פון דער וועלט א פאקטורע, די שווערע סינס-טערע כוחות געווענען אזוי חזק שטורם-געווענען און אין דעם געווענען געראנ-געל הערען מיר יודען דערווייל דער-שטיקט.

מיר ווענען נישט פון פרייזען קיין שום ליכטיגען שטראהל, ארום און ארום איז פונקטער, ממש וימש חושך. טיידען מיר זאלען זיך טרייסטען מיט'ן אלטען יורי-שען בטחון, אז סוף כל סוף וועט די פונקטערניש פערשטאנדען הערען און דער טאג, דער ליכטיגער, העט דאך מוזען אנקומען פאר אונז יודען.

אמער איז אס דער בטחון, העלכער גיט כח אויסצוגעלעסן אין משך פון טויזנטער יארהען אעלכע שווערע צרות, א טייערע רסואה צו אונזער פערזענליכע הארץ, דערווייל אבער מוזען מיר פערשטעלען, אז אונזערע צרות האבען שוין דערגרייכט דעם קול-

ס'דערנענטערט זיך דער טאג פון 31 מערץ 1938 — א טאג, העלכער האט אין דער געזענעבונג הענטען שטייער-הנחות א נאך גרויסע בעדייטונג. דעם 15. אפריל 1935 איז ערשינען א געזעץ ווענען אפגעהאלען די פערלענע שטיי-ערען, וועלכע שטאמען פון פאר'ן יאהר 1933. אין הסכם מיט'ן דאזיגען געזעץ האט דער העלכער האט געזאגט די אויסגעמאכטע שטייערען און די שטיי-ערען האט ווענען פארנעמטען געזעץ. רען דורך דעם זעלבען געזעץ, געזאגטען פון הנחות ביים אפגעהאלען די פערלע-גענע חובות אין דעם שטייער פון נעמליך די געהרג'דיגע אנוולירונג פון 70 פראצענט פון פערלענענע חוב מיט אפגעגען דאס צאגאלען ביו'ן 31-טען מערץ 1938.

כרי צו עניינען פון דער דאזיגער אנוולירונג העלכע האט בעטראפן דאס ערשטע יאהר 10 פראצענט, דאן 15, 20 און 20 פראצענט האט מען געדארפט אין יעדען בודזשעט-יאהר געזאגאלען דעם שטייער פון רעמאנעלען יאהר, דער העלכער האט דעם דאזיגען בעדייט נישט אויסגעמאכטען פערלייט די אנוולירונג-הנחות ענטשפערענדיג צום גענעבענעם יאהר.

פון ביין פראקטיק מוז איך פערט-שטעלען, אז א גרויסער טייל שטייער-צאגאלער האט נישט געהאלטען דעם-רא-זיגען בעדייט און דעריבער האבען זיי פערלירען יאהר-העלליך פון 10 ביז 20 פראצענט פון די חובות, העלכע זע-נען געווארען צאגאלער. זיי וואלטען אבער אנוולירט געווארען ווען עס וואלט דורכגעפירט געווארען דער בעדייט צו געזאגאלען דורכ'ן יאהר דאס, האט איז געקומען פון שטייער-צאגאלער.

טיילווייז דורך אונגעוואונטעניגקייט, טיילווייז דורך נאכשטיינדיקייט, און טייל, צוליב פאנעל אין געלד, האבען די שטייער-צאגאלער צוליב'ן נישט געזאגאלען עטליכע הונדערט זאלטעס, פערלירען שווערע טויזענטער, איצט מוז מען ביו'ן 31 מערץ 1938 געזאגאלען דעם שטייער.

העלכע קומט אין בודזשעט - יאהר 1937/38, אין געזענמאל העלען די צאגאלער פארלירען 25 פראצענט הנחות און ווענען דעם דאזיגען געזענען, מ'דארף אויך געדענקען הענטען דעם, אז ביו'ן 31 מערץ קען מען ביים גא-צאגאלען א קאנטע אויף דעם פראקטי-גירטען שטייער געקומען א באגרייפ-א-ציע אין דעם פארם פון פערעכענען אויף יעדע איינגעזאגאלטע 100 זל. אלס 150 גל. דערצו קען מען די דאזיגע 100 זל. איינגעזאגאלטע מיט מלוכה - פאטירען אזוי אז מעהר העניגער קען מען די פראקטי-גירטע שטייער-חובות געזאגאלען מיט 40 פראצענט.

נישט יעדער אבער ווייסט, צי ער האט פארלענענע שטייער-חובות, צי זיי ווענען איהם פראקטיגירט געווארען אין הסכם מיטן געזעץ פון 15. אפריל 1935 און צי ער געניסט פון די דאזיגע בא-גרייפ-א-ציע. נאכ'ן 31 מערץ וועט זיין

פון ארום. ע. שעסקין.

צו שפעט ווענען דעם צו טראכטען, מ'העט מאכען עקזעקוציעס און קיין שום הנחות וועט מען נישט קענען אנווענדען. מ'דארף דעריבער גאלד קאנטראלירען די אייגענע קאנטעס און זיך איבערציי-גען אין וואס פארעם צושטאנד זיי געפינט זיך. ס'נעכע שטייער-אמטען שיקען פויס צו די צאגאלער אויסגעפארענען צו בע-צאגאלען די פערלענענע שטייערען ביו'ן 31. מערץ. מ'דארף געדענקען אז מ'קען דאס געזאגאלען מיט פאפירען. דעריבער דארף מען פערזענליך קאנטראלירען די קאנטעס, כרי צו וויסען וואס פארעם צאל

נאך אסאך איז שווייגען די בעסטע אנטווארט; נאך מעהר ווען מען ברויך צו ענטשערען אויף א אומגעלימפערטען, זינלאזען און אונגלענישען עפענטליכען פארהאנען.

אין הייל דאס שווייגען גייט היינטער, הי דאס געשרייענע הארט, האט איך געהאט געזאגטען נישט צו אנטהארטען, נעמענדיג אויך אין בעטראכט, אז שתיקה בעתה יפה וכוחה; די פערזענליכע פון דעם יתמים ומושב וקנים, האט אבער פון מיר פערלענעט, איך זאל ענטפערען.

עס איז געווארען א טאג - סענליכע ערשיינונג, אז הען א געזעלשאפטליכע און נאך סעהר א כאריטאטיווע אדער הומאניטאריש - פילאנטראפישע אינסטי-טוציע, נעמט אן א בעשלוס, העלכער שטעלט נישט צוהירען די אנטשטעלעכע, הענדען זיי זיך קאלעקטיוו, אדער אינ-דיחידועל צו דער עפענטליכער מיינונג, העלכע ווייסט נישט און אריינשטירט זיך נישט, הענטען וואס עס האנדעלט זיך; עס הערען אויך אביסלעך דיקערדייטער קאמפאקטיטערס און געטאדעלט זייערע פארנעמענע. מען ווייסט אויף א בינ-טעל געהערען און דורך דעם גלויבען זיי העט צוריקגעצויגען הערען דער בעשלוס, זאגט דעם ער איז א לאני-שער, געדעכטער און א געזינשענער.

דער ה' גיטערמאן געהט אויף דעם הענט, צילט אין דער דיכטונג; מיין אנט-הארט העט גלויב איך געוועהנען די עפענטליכע מיינונג, און אמער איהם אליין. די פערזענליכע פון בית-יתומים ומושב וקנים געשטעהט נישט פון קיין ספארט מענשען, זייער ספארט איז צו דינען בעשיידען דער יידישער געזעלשאפט, און דען זיי אנטווארען א פראיער פאר די יתומים איז נישט כדי ער זאל זיי אויסגעמאכטקירען און אויסלערנען פונט-באל און פינג-פאנג שטילען.

צי איז א קאלעסירטער לערער, נאכ'ן ענדיגען דעם לערער - סעמי-נאריום, און העלכער הערט דעקא-פענדיק פון פראם. שטיין און געזעסען-העניגער פאמיל, צו לערנען יידיש און יידישקייט, יודאאיזם און יידישע

פאפירען מ'דארף קויפען, ארויסגעגעבן פון שטאנדפונקט צו בעזאגאלען 100 פאר 150.

אין דער פראקטיק ווענען מיר האבן געזען סענות אין דער געדעכטונג פון די אסטען ווענען דער הויך פון שטייער צאגאלער, אזוי איז למשל געווען ביים געדעכטען דעם חוב, אין הסכם מיט'ן געזעץ הענטען אנוולירען קליינע חובות ביז 40 זל. און נישט איינגעזאגאלען האט דער טעות פון געזאגטען געקאסט דעם שטייער-צאגאלער פיל געלד.

איך דערמאנען דעריבער די לעצטער, אז ס'דערנענטערט זיך דער טאג פון 31. מערץ און מ'דארף צו דעם טאג זיין ווי געהעריג צוגעגרייט.

אונזער ענטפער.

היסטאריע יידיש טיילען און דענקען פון דעם מחבר?

די פערזענליכע האט אין איהר גאנ-צען צוזאמגעשטעלט קיין שמך, אדער שאטען פון אטימליכע, זי בעשטעהט פון גאנצאנאל - דאנקענדיג, גאנצאנאלע פילענע מענשען און דורך דעם אנגא-זשירען א ערציער גלויבט זי דעם גוטן יידישען גייסט און די יידישע למודים, העלכע דארפען דעם יוד צו בעזאגאלען אין זיין לעבען - אין די קינדער אריינגעזאגאלען.

מיר ווייסען נישט היינטיגער הי דער מחבר - האטער יידישער גייסט איז טאקע דער גייסט, וואס איז אונז טייער און הייליג, בעוועגט אונז דעם ערציער צו אנטווארען.

די פאנטאסטישע מלמדים און די אב-געשטאנענע חררים אדער שולען זאגען, אז די וועלטליכע שולען ווענען אנטא-מ-גליק, זיי לערנען נישט קיין יידיש און יידישקייט, הי וועט אבער אויס די וויי-קליכקייט?

אויף די פערזענליכע פון דער געזעל-שאפט, העלען מיר גרייט זיין איינצו-לענדען צו זיך א גוטען יידישען פא-דאגא, העלכער העט אפגעזאגט דעם גיווען פון יידישען וויסען ביי די קינ-דער פון אונזער אנטשטאלט - היינט און שפעטער.

מיר האבען דעם ערציער אנטווארען אויף א קורצע צייט, און אויב מיר העלען ווענען, אז ער שטעהט נישט אויף דער געהעריגער הויך, העלען מיר האבען גענוג מוטה איהם אפגעזאגט, כרי מיר זאלען חירקליך אויספירען אונזער שטרעבען איינצולענדען אין די קינדער דעם יידישען גייסט און יו-דישען גאנצאנאלען בעוואוסטוויין.

אונזער אנטשטאלט האט היינט 85 קינדער, אזא צאהל קינדער ברויך גע-היס האבען א ערציער; און די געזעל-שאפט העט אונז געוויס נישט פארהאר-טען, אז מיר פאזשיווענדען אונגלייך געזעלשאפטליכעס געלד, וועלכעס איז אונז געווארן אנטווארען.

אהרן מערין.

אלגעמיינע פערזאמלונג און די פייערליכע ערעפנונג פון דער געזעלשאפט „ארט“ איז ראדאם.

העלכער בעזיצט א שטעטלעך און קען זיך די אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער פון דער געזעלשאפט „ארט“ אלס סארווענער פון דער פערזאמלונג איז אויסגעוועהלט געווארן דירעקטאר הורוויטש, וועלכער האט סארן צוטרעטן צום טאג ארדנונג, גערוסטן די פערזאמלונג סע צו בעהערען דעם אנדערע פון מארשאל גילסדורסקי צו זיין נאמען טאג, וואס איז אויסגעמאלען דעם וועלכען שבת, אלע פערזאמלונגען שטעהענדיג אויף פון די ערטער און דיר, הורוויטש רעדט וועגען דער גרויסער היסטארישער ראל, פון ערשטען פוילישען מארשאל יוזעף גילסדורסקי.

צוטרעטנדיג צום סדר היום האט דער פרעזענט פון היינען „טאג“ דיר שטענדיג ווייטש איבערגעגעבן אנאליסיסירליכען בעריכט פון דער טעטיגקייט ביז היינט און וועגען די סיבות, וואס האבען געהאט עווענט און געשטערט דאס גרינדן פון דער נייער פראדוקטיווער פלאנצונג, וואס הייסט „ארט“, ביים היינטיגען טאג איז געשטענען געווארן נאר איין קורס פון דאמען-שניידעריי אויף וועלכען עס לערנען בערך 25 מיידלעך, אבער ס'איז צו האפען, אז ס'וועט געלונגען צו עפענען נאך קורס-סען פון אנדערע סאכען. דיר שטענדיג ווייטש שטעלט פאר דעם צוועק, לויט וועלכען די אויסגאבע פון יעדען חודש בעטרעפטן צירקא 700 זל. דערפון טליתען איין פון מיטגליד-אבזאהל בערך 50 זל. א מאנאט, די 700 זל. דארטען דעקען די הוצאות פון דירה-געלד, פאר דער אינ-סטרוקטארין, לייטערין, וואשני, עלעקטריע און ביורא-אויסגאבען. ער אפערירט דערי-בער צו דער שטאט, אז מ'וואלט זיך פער-שרייבען אין א גרעסערער צאהל אלס מיטגלידער און אוי-ארום שטיצען דעם „ארט“, וועמענעם ענויסטענץ ס'איז א נויטווענדיגקייט ביים היינטיגען טאג פאר דער יודישער יוגענד. דיר שטענדיג ווייטש אפערירט צו די ראדאמער בעלי-מלאכות און האנדלערס ווי זאלען זיך נישט בעציהען גלייכגילטיג צום „ארט“ און נישט בעטראכטען איהם אלס זייערע א קאנקורענץ-אינסטיטוציע.

נאכ'ן איבערלייגענען דעם פראטאקאל פון דער רעזולטאט-קאמיטעט דורך ה' מ. שייטעלבוים, קומט סאר א דיסקוסיע

איבער'ן בעריכט, אין וועלכע ס'בעטייל-גען זיך די ה'ה אינזש. שווארצבערג, מ. רובינשטיין, ש. צימערמאן, דאקטאראווא לעווין, לייטערין צימבאליסט, דירעקטאר הורוויטש, פרוי אדלער און רעד. הערץ.

אין רעזולטאט פון דער דיסקוסיע איז אויסגעדרוקט געווארן אבסאלוטאריזם דער פרייערדיגער פערזאמלונג און א דאנק דעם דיר שטענדיג ווייטש פאר זיינע בע-מיהונגען צו עפענען ענדליך דעם „ארט“ אלע רעדנער זענען אויך געווען אייניג אין דעם, אז די ארט-צענטראלע אין וואר-שא טאר זיך נישט אויף ווייטער אבזאנען צו שטיצען מיט ענטשפערעכענדע סובסיד-יטס, כל זמן מ'וועט נישט מיט אייגענע כוחות אוועקשטעלען דעם „ארט“ אויף עפעטע יסודות. די ווערביירונגס-אקציע פון נייע מיטגלידער, ווי אינטענסיוו זי זאל נישט ווערען געפיהרט, און ביז צו אנדער-סערע פרעקווענץ פון שילערינס, וואס זאלען אריינסטראנען דעם בעשיידענעם אבזאהל, פון נעמען צייט און ביז דאן זע-נען פארהאן גרויסע אויסגאבען, וואס מ'קען אליין נישט אויסטראנען. דער ראדאמער „ארט“ שטעלט די ערשטע טריט אין ווארשא פון דעריבער צו העלפען.

צום סוף איז געווארען געוועהלט א נייע פערזאמלונג, אין וועלכער עס גע-הען אריין דיר שטענדיג ווייטש, דאקטא-רעלע לעווין און די ה'ה: משה רובינשטיין, ש. צימערמאן, רעד. הערץ, א. פינקעל-שטיין און צ. מאלצמאן (געטרעטענער) רע-זולטאט-קאמיטעט: דירעקטאר הורוויטש, אינזש. זאנד און ה' מ. שייטעלבוים.

פייערליכע ערעפנונג פון „ארט“.

צוטרעטנעם וונטאג 9 אונטער איז פאר-געקומען די פייערליכע ערעפנונג פון „ארט“ אין אייגענעם לאקאל אויף זשע-ראמסקי 27. דער לאקאל איז געווען שעהן דעקאדירט פון די שילערינס, חסל-כע האבען אויך צוגעגרייט א שטענעם קאנצערט-סייף.

געפפענעס די פייערונג האט דיר שטע-נדיג ווייטש און דאן זענען געקומען בע-גריסונגען פון פערשידענע אינסטיטוציעס. נאך דער בעגריסונג פון דער שילערי-נ-בויסאן, וועלכע האט געזאגט א פאר-ערנסטע ערשטער חפנען דער יודישער

פריי, וועלכע שטענעט נאכן ענדיגען אפילו א נימאזיע צו ווערען וועלכע שטענענדיג דורכ'ן א מלאכה, הייל די היינטיגע בע-דינגונגען ערלויבען איהר נישט פארטצו-זענען איהר שטודיום אויף אנדערע קולטורעלע פעלדער — האבען בעגריסט פרוי לעווין אין נאמען פון „חיוא“.

משה רובינשטיין אין נאמען פון דער האנדלערקער אויף חיסאלדע 10, שטיי-נאוויטש אין נאמען פון די סאציאליס-טישע האנדלערקער, דיר פרידמאן אין נאמען פון „סאז“, באגרייטער אין נא-מען פון יודישען, האנדלערקער קאלא, א. לייפשיץ, שול-קולס, אינגאץ גאנזבערג אין נאמען פון האנדלערקער - פערבאנר רוינשטיין 1 און רעד. הערץ.

די לייטערין צימבאליסט האט פאר-געליינט סעלעקטאמעס און גראטולאציע-בריעף פון 27 שטעט, צווישן זיי פון דער „ארט“ צענטראלע אין פארו-פון די „ארט“ - געוועלשטען אין לאדז, לובלין, קאחעל, טשענסטאכא, סארגע, כעלם, קעלץ א. אנד.

נאכ'ן אפיציעלען סייף איז געקומען א שפער געזונט-קאנצערט, אויסגעפירט פון דעם יוגעלע קארמאן און דעם בע-קאנטען היינען זינגער קראנגעלד. קארמאן,

צוויי פשיטיקער „תכשיטימ'לעך“ האבען אויסגעפיהרט א גניבה'לע

ברענגט געהארגען אין געריכט פון דער תפיסה, וואו זיי זיצען אָנעטוהן אין תפיסה-מלבושים.

דער פערטייגער זייערער איז דער אדו. גאיעוויטש, וועלכער אריינקומענ-דיג אין געריכט, בעגריסט זיך מיט א ברייטען שלום עליכם מיט די אָנגע-קלענטע.

די פלאַרטשעקס זענען פער'משפּט גע-וואָרען צו 6 חדשים תפיסה, יעדער בעזונדער.

גאיעוויטש - אפערלייט; עס אפערלייט אויך דער בעשולריגער, דער פאליציענט (עלעמערער פאסטערונקאחי) ראדושינסקי, אר.

אין דעם „בעריהמטען“ זינגער צייט פשיטיקער פראצעס האט מען צווישען אג-דערע „העלדען“ אויך געהערט די נע-מען פון די ברידער יאן און יוזעף פלאַרטשעק.

די צוויי ברידערלעך זענען היינטיגע חאָך געשטאנען אין ראדאמער געריכט אונטער די בעשולדיגונג פון א גניבה, ווי האבען געמליך צוגע'גנב'עט א זע-טעל פון א פערר ביים דאָרפסטאן יוזעף קאָוועלשעק. דעם זאָטעל האט דער ווהן פון קאָוועלשעק, אדאם, געפונען אויפן פעלד פון די פלאַרטשעקס.

די שני אחים פלאַרטשעק זענען גע-

KOMISJA WYBORCZA dla wyboru Rady Gm. Wyzn. Żyd. w RADOMIU

OBWIESZCZENIE

Komisja Wyborcza Gminy Wyznaniowej Żyd. w Radomiu dla wyboru Rady Gminy zawiadamia członków gminy, że stosownie do § 23 regulaminu wyborczego z d. 24/X 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75 poz. 592)

SPIS WYBORCÓW

celem przeprowadzenia wyboru do Rady Gminy wyłożony został w kancelarii Gminy Wyzn. Żyd. przy ul. ZEROMSKIEGO 9, od dnia 22 do dnia 30 marca b. r. włącznie od godz. 8 do godz. 20 z wyjątkiem S O B O T Y.

W ciągu tego czasu, uprawnieni do głosowania członkowie gminy mogą wnosić REKLAMACJE dotyczące zarówno umieszczenia jak i opuszczenia osób w spisie.

Reklamacje spóźnione nie będą uwzględniane. Udział w wyborach mają tylko osoby wciągnięte do spisu wyborców.

KOMISJA WYBORCZA dla wyboru Rady Gm. Wyzn. Żyd. w RADOMIU Radom, dnia 20 marca 1938 r.

די חאהל - קאמיטעט פארן דורכפיהרען די חאהלען צו דעם קהלה-ראט אין ראדאם

מ ו ד ע ה

די חאהל-קאמיטעט פון דער יודישע קהלה אין ראדאם פאר'ן דורכפיהרען די חאהלען צו דעם קהלה-ראט, מאכט בעקאנט די מיטגלידער פון דער קהלה לויט דעם § 23 פונ'ם חאהל-רעגולאמין פון דעם 24/X 1938 י. (דז. אוסט. פ. ר. 75 פ. 592), אז די

פון די חאהל-בערעכטיגטע צו די חאהלען פון א ניעם קהלה-ראט זענען אויסגעלייגט צום עפענטליכען דורכזעהן אינ'ם לאקאל פון דער קהלה-פערזאמלונג זשעראמסקי 9 פון 22 ביז דעם 30 מערץ ה. י. איינשליסליך פון א ווייגער 8 ביז א ווייגער 20 א חוץ שבת.

אין משך פון דער צייט קענען די חאהל - בערעכטיגטע קהלה מיט-גלידער אריינטראגען רעקלאַמאַציעס בנוגע פערזאנען, וועלכע זענען אין דער רשימה אריינגעשריבען אדער אדורכגעלאזט.

פערשפערטע רעקלאַמאַציעס זעלן נישט בעריקוויטיגט ווערען נאר פערזאנען, וועלכע זענען אין דער ליסטע אריינגע-געטראגען קענען אנטהיל נעמען אין די חאהלען

די וואהל-קאמיטעט

פאר דורכפיהרען די חאהלען צו דעם קהלה-ראט אין ראדאם ראדאם דעם 20 מערץ 1938 י.

א יוד. טראגעדיע פון נאצי-דייטשלאנד

פון ה. לאנג

דער רב זינגע צוויי מעכטער

געפלאנטע צושאקענע חיות. דער
פענש איז געווען ווי א געטריבענער
הונט, און אינעווייניג, אונטער דעם
ברוק, נאך מעהר, מענש אויף מענש
איז דארטן געפאלען, הונדערטער, הונ-
דערטער, מאן און פרוי און קינד, פרידא
איז אויך אריין אהין פאר דעזעלבער
שוק. און איז געווארען א טייל, א נליר
פון דעם קנויל, מען איז געלענען מיט
פערשיקטע געטעם. איינער האט גע-
צויגען אין זיך דעם צווייטעם געטעם
א בארג פון צווייטערעטע ווערעם
איז דאס געווען, און איין מענש הארעם
האט געמיהלעם ארום זיך, און אין זיך
דעם צווייטן מענש-הארעם, גוף ארום גוף,
און גוף אין גוף, און — ווי דאקטוירים פרי-
קלערן, ווי מענשען האט פארשטעהן צו-
וילדענעטע גאסער קענען פרקלערען
— עס איז געקומען דערצו וואס עס
קומט פון א צווייטעם געטעם בארג
פון ווערעם, די היץ פון קערפערס און
די שטיקעניש פון געטעם און די שרעק
דערצו, האבען געשאפען האקאנאלע.
חילדע פארלערעניש פון גוף אויף גוף
אי ווי ווערעם און אי ווי א צוואנציג-
געשלאפענע קייט פון צווייטע ליי-
דענשאפטליכע הינט, דער מענש האט
וויין נשמה פארלוירען, מיט קערפער אויף
קערפער אונטער די טייערע-גלייכענע-
דע טייערעניש פון די פאלענדע שטי-
קער דינאמיס פון די דייטשע אפערעס-
לאפען, האט האבען דערגרייכט אויך
אונטערן געשטיקטען פיינטערען ברוק,
און אהן א נשמה, האט געהערשט בלויז
קערפער, און ברומעריי פון העלדן.
איינער צווייטע-הייטען האט די קליידער
גערעיסען, די לייבער געדיסען, אויף א
שעה און צוויי שעה.

און חפץ עס איז שטיל געווארען, די
גרייזענדע פייטעריי פון די פאלענדע
שטיקער דינאמיס אין דער לופט האט
אויפגעהערט, און גוף איז אראפ פון
גוף, און דער מענש איז צוריק גענש
געווארען און מען איז ארויס פון אונ-
טערן ברוק, איבערלאזענדיג טויטע און
פארלעסטע, האט פרידא צוויי אונד-
ער, זיך געשלעפט איבער די מאדירירט
גאסען צומאכערס אין גוף און פארברו-
דינס אין הארצען, אהן א זינגען זיך
געשלעפט, די יונגע פרידא איז אין יענע
פאר שעה אלט געווארען.
(מארגען צווייטע קומט)

די זאך מוז אויפגעקלערט ווערען.

נאנצ ארטיקלען פון 1. האבער, נאך
די צוויי ווערטער: לייב ציגער יוד.
האבען מיר אויסגעשטראכען. דערנאך
האבען מיר געקומען א בריף פון 1.
האבער מיט א געוואלדיגען פארהאן, פאר-
טראכט מיר פריליכע זיך אויסצושפריי-
כען דאס היכטיגסטע פון זיינע ארטיקלען,
געניצענדיג זיך מיט דעם אויסדריק, אז
מיר שנייען אראפ דעם קאפ און לאזען
איבער א טויטען קערפער. מיר האבען
דאך מאקי איינגעזעהן אין וואס עס
געהט איהם און אויפגעהערט צו רייקען
זיינע ארטיקלען, העלכע אנטווערן פאר'ן
לייפציגער יוד.
אנדערע פראגנע-צייטונגען, צווישען
העלכע עס געפינען זיך אזעלכע חשוכ'ע
בלעטער, די זאנלעכע צייטונג, "סאמאשא-
הער האכענבלאט" און א סך אנדערע
דריקען הייטער די ארטיקלען פון 1.
האבער און דערמיט העלמען זיי פאר-
שפרייטען די לויב לידער פאר היטלער'ס
סחירות.

שרייב איך די דאזיגע שורות און
חילד מאקי אויסשטראכען מאכען מינע
קאלענען פון די פראווינצער צייטונגען
אויף דעם מאקס, געבענדיג אנ'אויס-
(פערדע נישט 16)

גאסען, צושאקענע, מענשליכע גלידער
און דאס, וואס די געפאלענע וואס
געזעהן אין די פריהמארגענס, האט פרי-
דא אזוי ווי אנדערע קראנקען שוועסטער
און ווי דאקטוירים ארום זיי, געזעהן
אין די געכט גוסא, זיי פלענען זיך
ארויסלאזען איבער די גאסען אונטער
די דונערן שיסעריי פון געפינען פאר-
האונדעטע אויף צו געהמען זיי אין
שפיטאל אריין. צו דורך וועט איז פרי-
דא געקומען צו א שיקא-שטונדע אין
איהר יונגען לעפען, הערענדיג איינס
מיט א קנויל פון בלוט און טויט.

עס איז געווען א ווילדע נאכט פון
הארמאסען-קוילען און פאלענדע גאס-
געס פון אפערענען. און וואס היימער
אלץ ווילדער איז עס געווארען, און
פונקט אזוי ווילד איז געווען די מהומה
ביי די מענשען אין דער טייל שטאט
האט פרידא האט זיך איינגעפונען. עס
האט אויסגעקוקט, אז די גאנצע שטאט
מיט אלע גאסען און אלע הייזער, מיט
מאן, פרוי און קינד, מענש און חיה,
מענש און הונט, אלץ וועט הערען איין
שטיק ווילדער בלוטיגער פייער, מענער
און פרויען און קינדער זענען ארויס פון
די שטיבער, העמענס הענט עס האבען
זיך געטרייסעלט פון די דונער-קנאלען
פון די הארמאסען און פון די פאלענדע
גאסעס פון אפערענען. עס האבען
זיך געהערט געשרייען פון לויטענדע
מענטשען: דאס זענען דייטשע אפערעס-
לאפען! און ער איז באגלייט געווארען,
דער געשרייען פון קלייטענע געזינגען
פון קינדער און היסעריקע-קלייטענע-
ען פון פרויען, און פון די הילכענע
טויט-פייטעריי פון די מליהענדע שטי-
קער דינאמיס פון די אפערענען
וועלכע האבען אויפגעריסען אין מיטען
מליהען, און צוריסען די לופט, מען-
שען האבען זיך א לאז-געטון אונטער'ן
צוריק פון דער גאס, חוץ עס איז געווען
אן עפענונג צו א טיילווייזען טונעל
אונטער א גרופע גאסען אין שטאט.
מענער, פרויען און קינדער זענען אהין
אריין סטארעס-חיי, ווי געשטאנען און

די סטענאפאקאדער צייטונג שרייבט:
פון אלע פראווינצער יורישע צייטונג
גען, וועלכע דריקען די ארטיקלען פון
1. האבער פון ווען, חילד איך א'אויס-
קלערונג.

מיט א לענגערע צייט צוריק האט
זיך געחזען אין א פראווינצער צייטונג
א גאנציק, אז 1. האבער זאל זיין א
היטלעריסטישער געגענט, האט זיך 1.
האבער דערפון דערמאנט און אויפגע-
הויבען אליאנס, געברענגע ראיז, גע-
שחאירען אלערליי שבועות, אז נאכט
זאל שומר ומציל זיין, ארבה וארובה.
אונזער צייטונג האט אויך אין משך
פון א רייע יארהען געדריקט די אר-
טיקלען, האט 1. האבער האט אונז צו-
געשיקט, נאך נאך דעם חשד, וואס איז
צוריסגעריקט געווארען געגען איהם,
האבען מיר איהם אנגעוויזען צו קוקען
אויף די סיגנער און אט האבען מיר
געמערקט, אז אין אלע זיינע ארטיקלען,
מענען עס זיין אמילד די אומשילדיגסטע,
חאט מ'פירט זיך הענען שווארצערעס
אדער, כאטשאנשטעס, מוז דערמאנט
ווערען דער אויסדריק: לייב ציגער
יוד, אזוי אז מיר האבען דערין
געזעהן א'אפגענע אגיסאציע פאר'ן
לייפציגער יוד. מיר האבען געגעדריקט

ווי א גרויסע פוסטע, טונקעלע הייל, פוסט
פון זאכען, אבער צונעמילע מיט מענטשען.
הויפטוועלכע מיט פרויען און קינדער, הער
עס איז געווען מיט פערלעך ביי דער
זייט אויף דער ערד, אויס'ן קוילען-
שטיין, מיט האט דער באדען פון קלויס-
סער איז געווען אויסגעשלאסענערט, און
הער עס איז געלענען אויסגעצויגען
אויף דער ערד, מענטשען זענען דא הי
פארלאנדעלט געווארען אין חיות, ספע-
ציעלע מוסערס, העלכע זענען געלענען
צושפרייט אויף דער ערד, און זייערע
קליינע קינדער האבען זיך אן זיי גע-
טויפט הי זיי האלעסען געוואלט זיך
אריינצוגראבען צוריק אין דער מאמעס
לייב, הונטער און אומעט און שרעק
פאר טויט זענען געווען די באשעפער
פון אזעלכע סצענעס, פרידא'ס געמיהלען
זענען געווארן ווי אפגעשטעט, וואך איז
נאך געווען איין געמיהלע: טרינקען פון
גנכער ביין דעק; דורכגיין אלע דער-
פארונגען, הי הארב אין אסילו העס-
ליך זיי וואלען נישט ערשיינען, אבי דער
שלאפען זיך א ריכטיגע דינסט פאר דער
רעטיבליק, העלכע דארף טרייבען די
נאציטע חילות צו א טויט-מפלע.

און וואס די נאציטע חילות זענען
האט זי סאקע ערשט אין מאדיריר גע-
הערט.

צענדליגער געשיכטעס זענען צו איר
געקומען ווענען קרבנות פון די נאציטע
חילות, און ווי זיי קלערען אויס אלע
מיתה משונה'ס הויפטוועלכע פאר אזעל-
כע קרבנות אין זייערע הענט, פון ווע-
מען זיי געטונען אויס, אז זיי, די קרבנות
זענען אויך דייטשען, זיי שטאמען פון
דייטשלאנד, צי זיי זענען יודען צי נישט
יודען.

א גרופע פון יונגע דייטשע מליכס-
לינגע איז פארבאכען געווארען אויף דער
קרינס-ליניע פון דער פאשיסטישער אר-
מעע, יויבאלד יונגע דייטשען, האט
מען זיי געבראכט צו א דייטשען קא-
מאנדיר אין דעם וועלכען פאשיסטישען
מיליטער-לאגער, זיין באשטעהל איז גע-
ווען: געבען זיי אן, עהרען-טויט; און
אן, עהרען-טויט! האט געהייסען, אז
מען זאל זיי דורכשטעכען זייערע ליי-
בער מיט שיקס, און טראגען זיי אויף
די שיקס, צי טויט, צי גאך באפאלען.
דע מיט עפעס לעבען, איבער די גאסען
פון דער נאנענסטער שטעטעל, און אז
פון דאס וואלען נישט קיין שפאניער,
נאך דייטשען, וועלכע זענען מיט איהם,
דעם דייטשען קאמאנדיר, אין דער
שפאניש-פאשיסטישער ארמעע, ס'הייסט
דייטשען העלען פון ריכטס צו דייט-
שען; עס הייסט, אן, עהרען-טויט! דער-
מיט, האט אלע וועלען עס ווען צוקוקען,
בייוואוינען דעם טויט-ספעקטאקל, און
דאס איז דורכגעפיהרט געווארען.

פרידא האט זיך דערשלאגען צו א
שפיטאל אין מאדיריר צו הערען א
קראנקען-שוועסטער מיט א שטרעבען צו
דערגרייכען איהר האונט אפצופאהרען
מיט דאקטוירים טיטער אין לאנד אריין
אויף היכטיגע קרינס-פונקטען. עס איז
שוין אבער נישט גוטיג געווען, מאד-
ירד גופא איז האט א טאג לענגער גע-
הארען אלץ מער א היכטיגער קרינס-
פונקט.

די שטאט איז גאנצט נאך גאנצט פארדונערט
געווארען פון קוילען פון הארמאסען און
פון פאלענדע באמבעס פון אפערענען.
אין די פריהמארגענס פלעגט די גא-
פאלקערונג דערווען אויף די גאסען די
און יענע געצייג, העלכע איז דורך
דער נאכט געווארען א חורבה און דער-
ווען אויך טויטע קערפערס אויף די

11
פרידא'ס גרופע איז אויסגעקומען צו
ווארטען אויף דער פראנצויזישער זייט
עטליכע טעג. דער צענטער פון אלע גרו-
פעס איז געווען דער איינציגער האטעל
אין א שטעטל, אן אספניה מיט א שענק
און עטליכע שטולען מיט א פאר טישלעך
אין א דרויסען אלס א גאס-קאפע. דארטן
האבען זיך געוויזען מענטשען, וועלכע זע-
נען ערשט ארויס פון שפאניע. צווישען
זיי זענען געווען יונגעלייט פון דייטשלאנד,
פרידא האט פון זיי געהערט גרויל געליכ-
טעס, דרינגען אריין די פאשיסטישע
חילות אין א שטאט, ווערען מענטשען
געשאכטען רעכטס און לינקס, מען שא-
געוועט נישט קיין קינדער, און אלע אין
שפאניען הייסען, אז דאס טהוען הויפט-
וועלכע די פאשיסטישע חילות מיט דייטשע
קליידער אויף זיך, מן דערקענט זיי —
א טייל לויט זייער טונקעל-בלאהע היטע-
לעך אויף די קעפ מיט אראפגעגענדע
בענדלעך, דאס זענען דייטשע מאטראזען;
און א טייל, טאקע לויט זייערע נאצי-זא-
כען, צווינגע העמדער מיט האקען-קרייצען.
אזוי ווי די שטורעם-טורפערס אין דער
היים.

מעהר דערפון האט פרידא געהערט ווען
זי איז שוין געווען מיט איהר גרופע אויף
דער אנדערער זייט גרעניץ, נישט בלויז
געהערט, נאר אויך געמיהלט, איז מען
שוין אין שפאניען, קריגט מען אריין אין
זיך די גרוילען פון בירגער קריג, הגם
מ'וועט נאך נישט קיין מענטשען-פערניכ-
טונג, דאס שפאנישע שטעטלע אין וועל-
כער פרידא איז אריינגעקומען מיט איהר
גרופע צו בעגענענען אלע גרופעס, איז
געווען אינגאנצען ווי פערזונקען אין שמוץ
און אין גוים, און דאס האט געפאכט דאס
שטעטל ווי ספרניסטערט, ווי לאטענס
וואלטען זי געווארגען, הגם עס זענען גע-
ווען ליכטיגע טעג, אויף יעדען טראט א-
געריסענע קינדער, וועלכע וואפען געבע-
טעלט מטבעות, און מיט גרויס הנאה פונקט
אזוי ציגענומען שטיקלעך ברויט און איז
געקומען דער אווענט, האבען זיך געזעהן
הויך אין דער לופט פליהענדע אפערע-
נען ווי ריזיגע שווארצע פויגלען, און אלע
אין שטעטל האבען גערעדט, אז דאס
זענען דייטשע אפערענען, און זיי הא-
בען ערווארטעט באמבארדירונג.

אין מאדיריר איז פערזונקעלע געווארען
פרידא'ס גורל, ערפאהרונג נאך ערפאהרונג
איז צו איהר געקומען, מיט זיך און מיט
אנדערע, ביז די ערפאהרונגען האבען זיי
געבראכט צו ווערען א טייל פון א קנויל
פון בליט און טויט, און דערצו אי פער-
וויקעלט די לאגע פון איהר גאנצער פא-
מיליט, פון פאטער, מוטער און שוועסטער
אין דייטשלאנד, אי פערשיפט זייערע
יטורים.

די אלע ערשטע ערפאהרונגען אין מאד-
ירד האבען די יונגע פרידא'ן אזוי ווי
צעטרייסעלט, אבער אויך אריינגעטון
אין איר א גייסט פון וועלכע שטענדיקייט.
פון זיין אליין, וועט זי זיין אליין, און
זי וועט זיין אין דינשט פון די קעמפערע
לעגיאנען פאר דער רעפובליק, לויט די
אומשטענדען וועלכע זי האט געפינען.

אויף עטליכע טעג צייט איז איהר
קווארטיר געווען אין א קלויסטער, צו די
קלויסטערס האבען דעמאלט זיך געקלא-
מערט מאסען מענטשען פון דער שטענדי-
גער געפאלקערונג אין מאדירד, און ערשט
אזוי די ניי אריינגעקומענע אין שטאט,
אנגעלאפענע מענטשען פון ארומיגע שטעט-
לעך, עס איז געווען א חשבון דערצו.
די קלויסטערס זענען פערט געבויט, דיקע
שטיינערנע ווענט; וועלען פליהען קוילען
איבער דער שטאט, וועלען מענטשען אין
אזעלכע געצייגערע זיין געליצט, אין דעם
קלויסטער, וואו עס איז געווארען פרידא'ס
טווארטיר, זענען שוין קיין הייליגקייטען
מעה-נישט געווען, ער האט אויסגעקוקט.

אויסגעגעבן די קינדער אין פריידען — אלע ראדאָמער יידען האָבען שוין מצות מיט חז"ן און עס פעהלט נישט מעהר די א חז"ן.

ר' ראחנער חזן מיטלע פישעלין.
 דא טאטע האבען גענומען שיסען
 אסבעט פון בירע לאגערען. ס'איז
 ווארען אזא געטומעל אז אלע האבען
 גענומען רעדן צוזאמען און איבערשרייטן
 געדער דעם צווייטען. ענדליך איז גע-
 געטן איינצושילטן און ס'האט זיך
 געהויבען א נעפעכט צווישען די
 געטאליסטען מיט די ה"ה בנימין רייך
 און אבא האך. אין דער שפיץ, מיט די
 שפייניסטען מיט די ה"ה גאלדמארג-
 סחאק און נורשינקעל אין דער שפיץ.
 גאלדערע האט זיך אויך אריינגע-
 שט און אונטערגעהאלטען די ה"ה
 רייך און האך. דער לעצטער האט גע-
 זעהט, אז א חזן ברוך וועהלען די
 הילפתפליים און נישט די שטאדט.
 געזענען פרעזעס דען האט געהאלטען,
 אייביג די קהלה צאָהלט א חזן מענשי-
 טס די גאנצע שטאדט א דעה און אלע
 גען בערעכטיגט צו וועהלען א חזן.
 ה' שטאל איידעלבוימ אין געווען
 ערסאר, אז מ'זאל רעזיגנירען פון ביי-
 זע אים פון ווילנע אים פון ראחנע, כדי
 יסוצומירען א מחלוקה און אויף פסח
 זאל מען אננאָזשירען דעם חרשצאָהער
 זיין צימערמאן, וואָס האָט געדאָהענט
 געם לעצטען שבת. די ראחנער האָבען
 סכים געזען און אויך פרעזעס דען
 האָט אונטערגעהאלטען די דאָזיגע קאג-
 עסציע. די חילנער האָבען אבער בשום
 אופן נישט בעשטאָנען און געפאָדערט צו
 גנאָזשירען דעם חילנער זיין ראָטנעל.
 זיין חידער געוואָרען א כומעל און די
 אַנטאָליסטען האָבען געשרינען: תן לנו
 און, ס'זעהט פסח און מיר חילען א חזן
 און יום-טוב דוקא דעם חילנער.

די ויצונג האט ויך באַלד אָנגעהויבען
שטורמיש. דער קאָסיפּעס האָט ויך
באַלד געשפּאַרעט אין צוויי לאַנצערן.
יעדער האָט אונטערגעשטראַכען זיין
אונטערמייאַטיקייט און פּאַנענאַרעטען
דעם צווייטען. אַז ער איז סענדענציעז,
אַבער אין דער אַמט'ען איז יעדער גע-
הען אַז ער האָט געהאַלט פּאַרירען
זיין קאָנדידאַט.

דער ה' שלמה קורץ האָט קריטיקירט
דעם צוזאמענשטעל פון קאָמיטעט, הייל
ער האָט נישט קיין גלייכנעחיקט, גאָר
אין איהם איז פערפערטען א גרעסערע
צאָהל פון איין צד. ער האָט געהאַט
כענות פארוואָס דער יעצטיגער קאָמיטעט
איז אנדערש צונויטגעשטעלט ווי דער
ערשטער. אין דער זעלבער מיינונג זע-
נען געהערן די ה"ה דור גאָלדענאָרג,
יחיאל ליטחאָק און איתמר גורמינקעל.
אין מחילת האָט מען געדערט אביסל
פערשטעלט, און מ'האָט בלויז דעבאַטירט
וועגען דעם ווי אזוי דער קאָמיטעט איז
קאנסטרואירט געוואָרען. באלד האָט מען
אויסגעדעקט די קאָרטען און מען איז
ארויס מיט קלאָרע ריזבורים ווער מ'איז
פאָרן חילנער חזון ראָנטאַל און ווער

קלערונג, ווייל פשוט איז רי זאך נישט
אין חיל נישט אפען בעשולדיגען דעם
ה' ו. האבער, אז ער איז א היסלעכער-
טישער אנגעט. אבער קיין קניט אין
בעקעל קומט איהם אהרתי נישט אין
דעריבער פערלונג אין, אז דער ענין
פֿיס האבער אַרטיקלען זאל עפענטליך
אויפגעקלערט ווערען.
חשיב'ע קאלענען!

עס הינדערט אונז ווערן, האָט איהר
לעצנדיק אונזער צייטונג, בעמקוט
גישט, אז שוין א לענגער צייט דריקען
מיר נישט האבער'ס ארטיקלען. מיר
האבען געמאכט דעם וועלכען עקספערט-
פענט, האָט איהר, געפרייט ווינע צוויי
טיקלען, נאר ארויסגענומען די צוויי
דערטער: ליפציגער יידי, האבער האט
לגיב אונז רעאגירט אויף אנאנדערע
אופן. וועהענדיג, אז מיר שטרייכען אים
כסדר, האָט ער זיך מיט געזען און
אויסגעהערט אינגאנצען צו שיקען אונז
זיינע ארטיקלען.

מיר דערמאנען דערפאר, אז האבער'ס
ארטיקלען האבען זיך אויסגעהערט צו
בעווייזען צו דער וועלכער צייט ביי
איין אין דער, טשענסטאכאָווער צייטונג
און ביי אונז אין, ראדאָמער קעלצער
לעבט.

מיר בעסטן אייך דעריבער חשוב'ע
חברים, צו נעמען צו קענטניס אונזער
ערקלערונג און אויסבעסערען דעם
שטות, אויסלייזנדיג אונז פון יענע
פראוויצער צייטונגען, וואס דריקען
דעם הי האבער נאך ביזן היינטיגען
טאג.

מיט קאלעגיאטען גרויס.
ר. ק. 9.

סוף דעם אלעם האט מען אויף יעדער
אסיפה גישט געוויסט און יעדער צד האט
געקעמפט סטריטערס פאר זיין קאנדידאט.
און געענדיגט האט זיך די „שלאכט“ דער-
מיט, וואס דער קאמיטעט נאכ'ן גאנצען
שרייען, אזש פון הייזערניג צו ווערען,
האט אבערשטייט איבער אלע דריי קאנ-
דידאטען: ראנאטאל, פישביין און צימערמאן.
ווער פון זיי ס'זאל דאווענען פסח. אין
רעזולטאט פון דער אפשוטיגונג האבען
געוועגט די ראנאטאליסטען אז דער ווילנער
הון זאל דאווענען אים פסח אין דער שוהל.
די ראוונער האבען זיך שוין משה
גישט אקעגענגעשטעלט, וויסענדיג, אז
זייער קאנדידאט איז אויף א פלאטען און
וועט פסח גישט קענען פערלאזען זיין
שאפט. עס איז אבער געבליבען, אז באלד
דער ערשטער שבת נאך פסח קומט דער
ראוונער חנון פישעלע פישביין אויף א
צווייטע פרובע און דערנאך חנון צימערמאן.

די ראיוונער זעהענדיג, אז זיי שטעהן
זאחן, זענען ארויס מיט א רעזעלאציע.
די האבן געוויזען א פאטאגראפיע, וואס
שטעלט פאר דעם חזן ראנשאל, פאר'ן
קומען קיין ראדאס, אלס ראזירטען. ה'
הייך שרייט, אז דאס איז א פראדאקציע
זיך, אז ס'איז נישט ראנשאל און הער
זיך, איז ער מלמד זכות אייף זיין ליב-
דינג, אז דאס איז געווען אמאאל און
היינט איז ער געווארען א טרומער יונג-
געזעצטען, וואס טראגט שוין א בערדעלע
שטעהענדיג אזוי פון דער זייט און
צוקוקענדיג צום דאווענען בילד, האט
זיך געשטעלט דער איינרוק, הי ראדא-
מער יודען אלטען שוין געווען מיט
אלעם געזארגט, אויסגעפערניג די קינד-
דער אין פריידען און ס'פעלסט נישט
מעהר הי א חין; אלע ראדאמער יודען
זענען שוין געזארגט מיט אלעם גומע-
אויף פסח און ס'פעלסט נישט מעהר ווי

רעד. הערץ האט געמערענט דעם קא-
יאטעס און די גמינע-פארשטעהער, האָט
זי מיט'ן אלטען חון יאָסע, צי האָט
ען איהם בעזאָרגט מיט ברויט דאָן
ען מ'איז אזוי מרעיש פולטות הענען א
ייעם חון; צווייטענס צי איז די ראָדע-
ער גמינע, ביי די יעצטיגע אויסערגע-
פנליכע שווערע סינאנסיעלע בעדינגונ-
ען, בכה צו אָנגאָזשירען א נייעם חון
אר 300 און אפילו פאר 200 זל. א
וודט. און אויב שוין יאָ רעדען וועגען
נייעם חון, האָלט רעד. הערץ, אז
מ'איז בכלל נישטאָ האָט צו רייסען,
ווייל די ביז אהעריגע קאָנדיראַטען זע-
ען פון דויכנשיטליכער קוואַליטעט און
מ'קאָן ערשטעטען נאָך בעסערס, אויב
יער קאָנקורענז זאָל געהן ווייטער, ווייל
אויב נאָכ'ן זייער און גאָרן ראָחנער
זינו געקומען חון צימערמאָן, וואָס
נעקט זיי ביידע מיט זיין גלענצענער
שטיי-מאָטעריאל, קען נאָך אפשר קומען
נאָך אַ בעסערער האָט זאָל בעזאָרגען אלע
מעלות און די גאנצע שטאָרט זאָל זיין
וואַרידען.

געטן די וואגניצע, שטארקע אַרומגע-
שטען פון רעד. הערץ האָבען די ראַטע-
ליסטען אויסגעווייפֿען א געהאלטע בוך
ה' הערץ האָט אנגעריהרט די קרוין פון
וויילנער און חיל זיי אומגעניץ טאָכטן
און די שוהל זאָל נישט האָבען קיין חון
אויף פֿטה. מיט ה' הערץ האָט אויך א
אַנדערע אַנטרעטע מסיים געזען ה' משה
זינס ריכטמאָן, אַקאַמיטעט מיטגליד און
פֿערצו דוקא א גוטער מנגן, האָט האָט
געזאָגט, אָו ביז היינט איז גאָך נישטאָ
אַרום האָט זיך צו רייסן און צו קריגען.
ה' טאַנדעל איז געווען דערמאָר, און
צוליב די שאַרפֿע מחלוקה זאָל טון רע-
זאָלען.

די פרוי באַלעק האָט געהאַט אַ סער-
דאָכס אויף די צוויי יודישע מאָהלערס
און דאָס האָבען זיי אויסגעפיהרט די
גובה, אָבער די צוויי יודען האָבען זיך
נישט מודה געוועזן.
פרוי באַלעק איז אונזע צו פאָליציי,
זעלכע האָט אַרעסטירט די 2 יודען
זעלכע זענען פערהערט געוואָרען און
זיך מודה געווען, אַז זיי האָבען די שוואַ-
מען גענומען, אַנזייענדיג אַסילו וואָ
זיי האָבען די שוואַמען פערקויפט.
מען איז אונזע אין דאָס געשעפט און
די שוואַמען געמינען.

אויף דער ווערעמסקי גאס 4 גע-
פינט זיך דער קריסטליכער רעסטאראן
פון פרוי זאפיג באַלעק.
אין דעם רעסטאראן עסען מיטגלידער
די גרעסטע ענדעקעס פון ראדאם. צו
שען זיי אויך דער ברויזער פון בעקא
סען ענדעקישען פיהרער סאליטיק, אוי
זיין שוואגער מארשאלעק.
הגם מען הצירט דאָרט יעטענדי
א ג י ס ע מ י ט י ש ע אויפרייצענד
געשפרעכען. אזוי דאָך די אייגענטם
מעיון פון רעסטאראן פרוי באַלעק פון
די מענטשען, וועלכע האַלטען פון יור
שע אַרבייט.
אזוי ליבן די גאנצע זאך ווערן

פון צו ויך די צוויי יודישע מאַהלער
אקערמאָן און שמואל ווייסמאָן און
נעגעבען אַרבייט אויף עטליכע טעג
פאַר אומצומאָהלען עטליכע צימערען.
פאַר ווער אַרבייט איז דער פּר
באַלעס סטרוירען נעמערען עטליכ
קילגראַם שוואַסען.

ספר אויסגהרן די דערמאנטע נבזה
זענען די 2 יורישע מאהלער געשעעלס
געווארען ספר דעם ראדאמער שטאדט.
געריכט וואס האט פאראוואקילט יעדען
איינעם פון זיי אויף א חדש ארעסט.
אר.

Z DZWONKIEM
IDEAL JAWA —
DOBRA KAWA

דאס ראדאמ. יודישע מיידל גאלדע היילער האט אנגערופן.

כול יגאנעס

צעשלאגען צוויי אידען
דינסטאג איז פארשטאנען געווארן דער קלינישער געזעץ דעם ראדאמער יודישען איינהאנדלער דוד וואלמאן מיט זיין ווהן. די אנטפער וועט אנגעטען און מ'האט זיי נישט געקענט.

בעקאנטער שריפטשטעלער שלמה שיינבערג

אין אונזער שטאדט היילט היינט דער בעקאנטער יודישער שריפטשטעלער שלמה שיינבערג אין צוזאמענהאנג מיטן פערשטרייטען דאס יודישע בוך. וועט דער פאנערשער ראל פון שיינבערג'ן שרייבט דער ווארשאנער ליטעראטור פערציין סאלענדע אינטערעסאנטע ווערטער:

צו אלע יודישע ביבליאטעקען און קולטור-אינסטיטוציעס איבער'ן לאנד.

געווערענע פריינד!
דערמיט שטיצט מיר די אויסגאבע "יודישע אוניווערסאלע ביבליאטעק" פון אונזער מיטגליד, דעם בעקאנטען יודישן שפן שרייבער און איבערזעצער שלמה שיינבערג.

די ביכער וועט שטוינענדיג ביליק, שעה און פערשטאנדליך דעראנירש און ארויסגעבען.

מיר האפן, אז אלע יודישע קולטור-אינסטיטוציעס און פריינד פון יודישען ווארט וועלען זיין שטענדיג אפגעמער פון דער "יודישער אוניווערסאל-ביבליא-טעק" און דערמיט דערמעגליכען די וויסערדיגע אנטחילונג און ענויטעניגן איהרע. אזא ביבליאטעק ביים היינטיגען קריזיס האט א גרויסע באדייטונג פאר דער גאנצער יודישער ליטעראטור.

פאראיין פון יודישע ליטעראטור
און זשורנאליסטען, אין דארשאס עס וועלען אייך באזוכען די מיט-ארבייטער פון דער "יודישער אוניווער-סאל-ביבליאטעק". א. גיחעזמאן און מ. מעלמאן.

פון פראפ. גיסער'ס מחיק - שולע.

איבערגעגעבן וונטאג, 7 אדער, קומט פאר א עפענטליכער ארויסטריט פון די שילער פון פראפ. גיסער אין לעקאל פון דער שולע א. ג. פון מאגיושק, קאפער-ניקא 3.

עס געמאכט אנטהיל פידעל-ארקעסטער, קארטעס, טראג, סאלע-פידעל און פאר-סעטיאן.

גרויסער האנצערט

פון גוראלעס אין ארבייטער-הויז.
איבערגעגעבן וונטאג 5 נאך מיטאג חתם אין ראדאמער ארבייטער-הויז פארקומען א גרויסער קאנצערט פון די ו. ו. א. (באגן-בעשטעט) פון גאנצ-סאנטש העלכע וועלען ארויסטרעטען אין גוראל-סקע מלבושים. אין קאנצערט וועלען אנטהיל געמאכט 65 פערזאנען צווישען וועל-כע עס וועלען זיין 35 מאן אין דעם ארקעסטער, און 30 אין באר.

אין דער רעקלאמאציע-קאמיטע וועטן אריין: מ. אייזמאן, חיים קארמאן, אינוש. ציפערמאן, אברהם פינקעלשטיין, בנימין רייך, דוד קארמאן, מיכעליכא צמח, יונה גאלדבערג.

"מייז הינד האט געליטען אומשולדיג"

די לויז פונעם זקן איז פארגעקומען מ'האט אומן ווארשאנער בית - עולם און איז דורגעפיהרט געווארען דורך "חסד של אמת".
צו דער לויז איז אויך געקומען דער ווהן פון פשיטק, וועלכער איז אפגע-זעסן 19 חרשים אין תאסיה. בעת'ן מקבר-זיין דעם פאטער האבען זיך אפגעשפיל-עלעס הארצייטענדע מצענעס.

א קאנפערענץ אין "טאז".

שטילער, ה' וואקשלעך, האבען גענומען א ווארט די ה"ה מ. רובינשטיין. מ. בארמיסטער, סט. קוראדער און דער גאסט ראדאמסקי, אין וועלכען זיי האבן אויסגעדריקט אנטערקענונג און לויב פאר דער שטענדיגער ארבייט פון דער "טאז" ליטונג פון "טאז".

זאל די עפענטליכקייט וויסען!

זיך געפין פאר א חוב טיטצוטיילען דער יודישער בעפעלקערונג אין ראדאם. אז אויף א זיצונג אין גמיע וועטן די חובים-פראגע האבען זיך די אנהענגער פון חילנער חון ראטנאל אויסגעפיהרט ווייט נישט הי געהעריג אזוי ווי עס פאדערט זיך אין אזא ענין און דערצו אין לעקאל פון דער יודישער קהלה.

דאנעטן די אנהענגער פון ראטנער חון פישטיין האבען זיך צו דער זאך ערנסט געצויגען און געהאלטען זיך קארעקט, און מיט דער פולער פער-שטענדעניש לטובת דער צופרידענהייט פון אלעמיינעם כלל.

דער פאקט וואס אייניגע הערען אויף דער גאלעריע, די "ארמע" פון די חילנער האבען געדורכט מיט פויסטען און זאגן זיך געווארען אויף אגאנא-שולדיגען מענטש געוויינט בולש, אז זיי חילען אנהערטען דער שטאדט א חון מיט כח.

אזוי ס'האט געפירט נישט געשעהן. עס טוט געגעבען הערען יעדען יודישען בירגער פון דער שטאדט די מעגליכקייט צונעמען א חערט, און ארויסצוגען פריי זיין מיינונג און שום דרוק און אהן שום איינפלוס.

דער קאנקורס איז היינטער אין קראפט, די ראטנער וועטן איינגענומען אויף א פשרה, נאך בלויז אויף סכח און אויסדריקליך אויף די הוצאות פון די "חילנער". העלכע האבען זיך דערצו פערפליכטעט, דער עמור פון דער ראט-מער שוהל איז פריי.

דער ראטנער חון פישעלע פישטיין קומט באר נאך יום-טוב אויף א גענעראל-פרובע.

משה רינגער מאכער.

פורים-פארשטיילונג פון חינוך-ילדים.

בען ארויסגעשיינט פון די ארטיסטישע סטאטען און זיך גוט געפילט אין יום-טוב שטימונג, וואס מ'האט ארום זיי געשטאנען. נאך דער פארשטעלונג איז די קינד-ערלעך דערלאנגט געווארען א גאר פיינעם שלח ומנות פון דעם אמעריקא-נער גאסט ה' משה ראדאמסקי.

ראדאמער מיידעל גאלדע קיילער, וועלכע איז פערלירען געווארען ווי אין וואסער און מען האט פון איהר אין פון די אי-בעריגע נישט געוואלט יואו זיי זענען אהינגעקומען. די עלטערען און משפחות פון די פערשווינדענע האבען אינטערווע-גירט ביים פוילישען קאנסולאט אין

די ווארשאנער און די ארטיגע פרעסע האבען שוין געשריבען וועגען די יודען פון ראדאם, קעץ און סאטנאווע וועלכע האבען זיך געוואלט אריבערשמוגעלען קיין פראנקרייך און זענען פערהאלטען געווא-רען אויף דער דייטשער גרעניץ. צווישען די פערהאלטענע האט זיך געפינען דאס

אונזער צייטונג. היינטיגע וואך האט דער וואהל-קאמי-טעט אויסגעקליבן א פארויצענדע און הי-צע פארויצענדע. אלס פארויצענדע איז געוועהלט געווארען פרעזעס דען און אלס זיצע דער לאזניק משה ראטנער.

די בעוויסט קומען פאר וואהלען צו דער ראדאמער קהלה דעם 29 כסל. ס'איז געקליבען און שוין בעשטעטיגט געווא-רען א וואהל-קאמיטעט, דעם צוזאמען-שטעל פון וועלכען מיר האבען שוין מיטגעטיילט אין פאריגען נומער פון

הערץ שטאק און פון דעם און האט ער שוין געהער נישט געקענט פערלירען דעם בעט.
כאראקטעריסטיש איז דער פאקט, וואס אין די לעצטע מינוטען פאר דער פטירה, ווען דער האלב-גוסט'דיגער יוד האט שוין אנהענגען פערלירען דעם געוואונטען, האט ער קיים ארויסגע-זאגט די ווערטער: "מייז קינד האט גע-ליטען אונשולדיג".

פערשטענעט שבת איז אין זיין וואוי-נונג (יארשא קאנפערענץ 29) געשטאנען דער 71 יעהריגער פונעם האבערבערג. דער פערשטענעטער איז געווען דער פערשטער פונעם פשיטקער האבערבערג וועלכער איז געווען איינער פון די פער'משט'ע יודען אינעם צוויי בערימטען פשיטקער פראצעס.
בת זיין ווהן איז פער'משט' געווארן, האט דער אלטער פאטער בעקומען א

א קאנפערענץ אין "טאז".

פארטראג, אין וועלכען ער האט אפגע-חיוון אויף נאך אנדערע נויטיגע זאכען, וואס דער "טאז" דארף ליסטען, הי א "טראפען מילך" פאר קראנקע קינדער, אמבולאנסעס וכו' וכו'.

אויף א קאנפערענץ פון דער געזעלש-טאט, אויף וועלכער ס'איז געווען איי-געלענען דער ראדאמער לענדעמאן פון ניו-יארק ה' משה ראדאמסקי, איז אויס-געקומען צו הערען א באמת אינטערע-סאנטען בעריכט פון דער נוצליכער טע-טיגקייט פון דער וועלכער אינסטיטוציע.

דער "טאז" געפינט זיך היינט אין א שטעטלעך לעקאל (ווערשטעטק 13), וואו א חיק א קווארטל-לאמא וועט מען היינט א דענטיסטישען קאפיטעל און אויך א קאפיטעל פון אגאנא-דאקטאר. די

לעצטע צוויי נייע היילונגס-געביטען זע-נען חירקליך א גרויסע זאך פאר אונ-זער שטאדט, ווייל דורך גראשענס הערט געגעבען די מעגליכקייט די יו-דישע מאטען זיך צו היילען די צייהן און די אויבען. געמערדיג דאס אין בע-טראכט און אויך די ערנעהונגס-אקציע פאר שול-קינדער ווינטער און די קעלע-ניעס אויף פרישע לופט אום וואסער - איז דער סך הכל דערטון, אז דער "טאז" טחוט א שטענע ארבייט פאר דער געזונדהייט און היינענע פון דער יודי-שער בעפעלקערונג.

דער ראדאמער "טאז" האט אויך גע-עפענט אגאנא-שטייטלונג אין פשיטק, וואו ער ענטוויקעלט די וועלכע טעטיגקייט, וואס דא, צוויי מאהל אין דער וואך פארהערן אהין פון ראדאם דער דאקטאר נאליבולא און די דענטיסטין ראקאטש-דיר קעלעווארעם, האט אויך דער קאנפערענץ געהאלטען א לענגערען

אין "חינוך-ילדים" איז שוין א טרא-דיציע יעדען פורים איינצוארדנען א קינד-דער פארשטעלונג מיט א שטענעם שלח-מנות, דער היי יעהריגער פורים האט זיך ספעציעל אויסגעצייכענט און די קינדער פארשטעלונג האט גאר געוואנדערט אימ-פאנירט אלע אנהענגערע און פערבעסערט.

נע געסט. די קליינע קינדערלעך האבען זעהר געלונגען פארגעשטעלט פערשירענע סצענעס, הי אויך שעהן אויסגעפיהרט דעקלאמאציעס, לירער און טענץ. די קינדערלעך פון דער יודישער ארימ-קייט, פון די קעלערס און בורדעס, הא-

אין "חינוך-ילדים" איז שוין א טרא-דיציע יעדען פורים איינצוארדנען א קינד-דער פארשטעלונג מיט א שטענעם שלח-מנות, דער היי יעהריגער פורים האט זיך ספעציעל אויסגעצייכענט און די קינדער פארשטעלונג האט גאר געוואנדערט אימ-פאנירט אלע אנהענגערע און פערבעסערט.

א טראדיציאנעלע פורים-פארשטיילונג פון חינוך-ילדים.

נע געסט. די קליינע קינדערלעך האבען זעהר געלונגען פארגעשטעלט פערשירענע סצענעס, הי אויך שעהן אויסגעפיהרט דעקלאמאציעס, לירער און טענץ. די קינדערלעך פון דער יודישער ארימ-קייט, פון די קעלערס און בורדעס, הא-

אין "חינוך-ילדים" איז שוין א טרא-דיציע יעדען פורים איינצוארדנען א קינד-דער פארשטעלונג מיט א שטענעם שלח-מנות, דער היי יעהריגער פורים האט זיך ספעציעל אויסגעצייכענט און די קינדער פארשטעלונג האט גאר געוואנדערט אימ-פאנירט אלע אנהענגערע און פערבעסערט.

BOLACH GLOWY
stosie sie proszki
PSZCZOLKA

BIZ UONSTAŃ DĘM 27 איינשליסליך
 גרויסער פערדאפּעלטער פּראָגרם
 ERROL FLYNN
 w niebywałym arcydziele P. T.
BOHATER
 NASZYCH CZASÓW
 FLIP I FLAP
 w niezrównanej komedii P. T.
ZA KULISAMI SŁAWY
 Początek seansów o godz. 5³⁰ w niedzielę 3³⁰

Kochanemu koledze ABRAHAMOWI HELCMANOWI
z powodu nieodżałowanej śmierci Jego

B. P. M A T K I

wyrazy szczerzego współczucia

składają
B-cia Frydman, Jakòbskind, Den.

דעם טיפססען מיטנעמיהל
דער פאמיליע העלצמאן
צוליב'ן טייטס טון זייער פרוי און מוסער
פייגע רבקה נ.ע.
פאמיליע סרול און פאמיליע שולדמאן
אויס דריקט

Rodzinie HELCMAN
z powodu śmierci nieodżałowanej pamięci
Ich ŻONY i MATKI
b. p. **F A J G I R Y W K I**
wyrazy głębokiego żalu i serdecznego współczucia
s k ł a d a j ą
Chwolesowie, Fiszmanowie i Szelubscy.

דעם מיטסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס
דער פאמיליע העלצמאן
צו דעם פריהציטיגען טויט
סון זייער פרוי און מוסער און מונזער שוועגערין
פייגע רבקה
נ. ע.
פאמיליע חייסמאן.

Wytw. Wyrobów Cukierniczych p. t.
Americanka L. Wajsbrod
 Rynek 16

א צוקערניע און היגיענישע בעקערריי

איינצערדענט לויס די לעצטע סאניטארע פארשריפטן.
יערען טאג פריש און פון נעבעקס צו בילינע פרייווען. פערשידענע
נעשטעקע שטאטסעס פון דער פיינסטער קאמליטעט צו 15 גר.
ס'איז צו בעקומען שטענדיג טארטען בארציפאנאזע פון 1.50 און
אין דערס אויסגעארבייט דורך א פאכמאן מיט א לאנגיעהריקער פראקטיק.
אלע מינים נעבעקסעס ווי לוקסען, בילדעלעך, שטאטסעס, וואפלעס, הער-
באטשעס, טארטעס, באקלעס דעסארטע, לעקעך, פערשידענע קרעמפן, מיני-
דאנאזע ארטקלען און פרייטאג חלות — בעקומט מען

אין דער יודישער צוקערניע, „אמעריקאנא“ טראוגומא 62
היינענישער צוקערנישע בעטעריי רינעס 16
און אין געזעלב רינעס 14

עס ווערן אויך אנגענומען בעשעלונגען אויף שמחות, בעלער, קאנצערטן א.א.וו.
שאקאלאד פון פערשידענע פירמעס און פרייטאג צו בילינע פרייווען

דאס געשעפט פון גערדינען, קאפפן, ראלעטען, סערוועטען
אין איבערגעטרעגן געזארגען פון דער שפאציר גאס נומ. 23 אויף
זשעראמסקעגא (לובלינער) **22**
אין הויף, לינקע אפיציע, ערשטער שטאק.
גלייכצייטיג דערשטע געזארגען, און ס'איז צוגענומען געזארגען אויף
יום-טוב א שטער און פערשידענארטיגער אריסוואל
מיט די מאדערנסטע מוסטערען, בעסטע קוואליטעט פאר
פיליגע פריווען.

דאם לעבעז איז הערליך.

זעלבסטמארד פון א יענדזשעווער יוד.

דעם לעצטען טרייטאג 2 ביטאג איז געשטארבן זעלבסטמארד דער 55 יעהרי-גער יענדזשעווער יוד שמחה העשעס, העלכער האט אויסגעטרונקען א גרעסער רע דאזע עסענציע און אין א שעה.

ארום געשטארבען. די סיבה פון זעלבסטמארד איז געווען א משוגע-אטאקע, וואס דער יענדזשעווער יוד האט געקומען.

באל לטובת ארימא יודישע קינדער.

דער טראדיציאנעלער פורים - באל איינגעפירט דורך הינען יודישען עלטערען קאמיטעט ביי די פאלקס-שולן העלכער האט געוואלט פארקומען דעם פערזענלעכע שבת איז אנגעלעגט גע-ווארן.

ווארען אויף טאגנען שבת דעם 26-סטן ה. י. אין זאל פון סענאט-פאלאטי. די גאנצע הכנסה איז געשטימט גע-ווארען לטובת ארימא יודישע קינדער פון די פאלקס-שולען אין קעלן.

גנבות און פארפאלען.

אין דער פיקארישע פון הינען איי-וואהנער יוסף מענדעל האסער (אלע-סאנדרא 4) איז אריינגעקומען א זומע-קאנסע פערזאן. העלכער איז צוגעלע-פערן צום טיש-קאנסעטן. ארויסגעקאפט פון שופלאך א קאנסעטקע. אין העלכער ס'האט זיך געפונען 160 זעלסטע און אנטלאפען.

טרוי: לאטע האסער, וועלכער איז א-הפערנער געווען אין דער פיקארישע, איז ארויס געקומען דרייטען פערברעכער און געשרינען גאך הילף. טאד שרעק האט דער גנב ארויסגעלאזט די קאנסע-קע מיט געלד און פערברעכענדיגע מע-נען שפן האבען אים פערהאלטען.

אונגעקאנסע פערברעכער האבען אויס-גענוצט די געלעגנהייט, וואס פרוי רבקה קאנער איז נישט אנגעווענדט גע-ווען אין שטוב און ארויסגע'נעמט'עט פון דאס 11 ווייבערענע בעכעלעך אין דער פערט פון 50 זעלסטע.

אונגעקאנסע פערברעכער האבען אויס-גענוצט די געלעגנהייט, וואס פרוי רבקה קאנער איז נישט אנגעווענדט גע-ווען אין שטוב און ארויסגע'נעמט'עט פון דאס 11 ווייבערענע בעכעלעך אין דער פערט פון 50 זעלסטע.

דעם לעצטען דינסטאג ווען ישעי' רא-זענצווייג יעקב חרובלעזסקי און ער-מונד האט זיך געפונען צוריקגעפירט פון יריד, דורכ'ן וואלד געפון די 4 בערג. איז פון דאס ארויס איינער מיט א מעסער און געמארדעט צו געבן געלד די אורזאכענדיגע האבען זיך באלד

דער „זידע" פון קעלצער יודישע שפארט.

20 יאהר אריינס פון בעקאנטען מכבי-טהוער און פוטבאל-ריכטער פ. כארענסלעוו.

ווער קען נישט אין קעלן דעם „זידע-דעק" פון יודישע שפארט, דעם בעקאנטען שפארט-טהוער און ריכטער, איבערגע-גע-בענער מכבי פערזעס און מיטגלידער פון קעלצער מכבי ה' פנחס כארענסלעוו. דעם נאמען „זידע-דעק" האט זיך ה' פנחס כארענסלעוו ערווארבען דורך זיין אמח'דיק מכבי'עש הארץ, וואס איז גע-ווען פערזענלעך ממל' טאג-טעגליך מיט זיין קעלצער קלוב, ווי אויך זיין וואכאם אויג און שטארקע האנד, וואס האט רע-גירט ווי א טיהרער, זיין דעזיגנערט הארט האט אנגעקלינגען ביים יונגסטען און עלטסטען מיטגליד פון מכבי אין זיך צו ווארבען די אליגעמיינע סימאטיש ביי אלע מכבי-מיטגלידער.

מיט 20 יאהר צוריק אלס 17 יעהריג יונגעל גרינדעט ה' פ. כארענסלעוו מיט נאך אייניגע שפארט-טהוער דעם קעלצער-„מכבי" און באלד הויבט ער אן שפילען א ראמינירענדע ראלע אויף שפעלט זיך אין שפיק פון יודישען שפארט-קלוב.

פ. כארענסלעוו איז קיינמאל קיין אקטי-ווער שפארטלער נישט געווען, אבער פאר דעם איז ער אבער א ליב-האבער פון שפארט און א איבערגעגעבענער שפארט-ארגאניזאטאר און פערשפרייטער פון דער סיווער קולטור צווישען די ברייטע שיק-טען פון דער יודישער בעסעלעקעוונג אין קעלן און אומגעגענדיג. דער בעליבסטער שפארט ביים כארענסלעוו איז פוטבאל און אויף דעם געביט האט דער לעצטער זעהר פיל געלייטעט. צו יאהר מיט זעהר פיל פוטבאל-ריכטער, ער פיהרט אן מיט זעהר פיל פוטבאל-מעטשען וועמענס האלטונג צו ריפט ארויס ענטציקונג.

ווי ווייט די צופרידענהייט און ליבשאפט פון כארענסלעוו האט דערגרייכט ביים מכבי איז צו זעהען אין דעם געדריקטען פערזעס, וואס דער קעלצער מכבי האט ארויסגעגעבען אין יאהר 1935 אין וועל-כען ס'איז פעהאן צווישען אנדערע גע-שריבען: „אויב מ'זאל וועלען אויסרעכע-נען די אקטיוויטעט און איבערגעגעבענע מעכטיגערען, וועלכע זענען איבערגעגעבען מיט ליב און לעבן דעם קעלצער „מכבי" מוז מען אמערשטען דערמאהנען דעם פא-נאטישען מכבי'ער, וועלכער שפעטסט פון דער ערשטער מינוט פון דער ענטשטעהונג פון קלוב, ווי א מוטער איבער'ן ווינעל פון איהר קינד - ה' פנחס כארענסלעוו.

די היסטאריע פון אונזער קלוב, איז פערבינדען אינגאנצען מיט'ן לעבן פון ג' חבר פנחס כארענסלעוו, און אויך היינט קען מען זיך נישט פארשטעלען, אז דער קעלצער „מכבי" זאל ענטווערען און דער

לחברת חתונה והנכחות אחת ממנהיות. עקיבא בקילץ ח' ראפאלינא בירכוב עם יחזקאל בראון (אשיקוב) מו"ט חמה ולבית הנהגת, עקיבא בקילץ

לחברת חתונה והנכחות אחת ממנהיות. עקיבא בקילץ ח' ראפאלינא בירכוב עם יחזקאל בראון (אשיקוב) מו"ט חמה ולבית הנהגת, עקיבא בקילץ

דאנקזאגונג

דעם הארציגסטען ראנק דריקען מיר אויס דעם ג' קעלצער לאנדסלייט. פערזאן אין ניו-יארק מיט פרוי בימקא מיט ה' זעליג שטיינהאוער בראש פאר די 50 (פינציג) דעלגאט, וואס זיי האבען געשיקט לטובת אונזער פערזאנלעכע פון לינת - הצדק אין קעלן.

גוט מארגען! זיי געטרייט פריהלינג.

ברשנסט מיט גאר עפעס אנדערש חי אמאל. אמאליג צייטען, האבען מיט דיין קומען גענומען בליזען די בוימער, איצט „בליהט" עפעס אנדערש, ס'„בליהט" אין „שטאנען" „ס'„בליהט" אין כינע... „צעוואקסט" זיך דער סעראד אין עס-טרייך. אנטשטאט פריהלינג - שוואלבען לויסען אן כחנות שווארצע קראהען. וויב-טיינעל אנטשטאט זייען ווייץ און קארן, „זייט" מען: האט, סאנטיכונג, אנטשטאט פלאנצען בלומען „מלאנצט" מען שטאה, סס און אנדערע בלימלעך.

ארימער פריהלינג, אמאל האבען מיר זיך מקבל פנים געווען מיט געזאנג, פריי, און סענץ. דיכטער האבען זיך באזונדען, היינט בלאזט אן אנדער „חינ-כעל".

דערפאר, זיי מוחל, ליבער, טייערער גאסט, זיי מוחל, וואס מיר נעמען זיך נישט אויף ווי אמאל, דאס איז נישט אונזער שולד.

גאר לאמיר האפען, אז יענע, נוסע צייטען" וועלען זיך נאך אומקעהרען. און ווידער וועלען מיר זיך מקבל-פנים זיין מיט אזוי פיל פרייז חי אמאל. זיי געטרייט, פריהלינג.

גאר לאמיר האפען, אז יענע, נוסע צייטען" וועלען זיך נאך אומקעהרען. און ווידער וועלען מיר זיך מקבל-פנים זיין מיט אזוי פיל פרייז חי אמאל. זיי געטרייט, פריהלינג.

דער „זידע" פון קעלצער יודישע שפארט.

20 יאהר אריינס פון בעקאנטען מכבי-טהוער און פוטבאל-ריכטער פ. כארענסלעוו.

ווער קען נישט אין קעלן דעם „זידע-דעק" פון יודישע שפארט, דעם בעקאנטען שפארט-טהוער און ריכטער, איבערגע-גע-בענער מכבי פערזעס און מיטגלידער פון קעלצער מכבי ה' פנחס כארענסלעוו. דעם נאמען „זידע-דעק" האט זיך ה' פנחס כארענסלעוו ערווארבען דורך זיין אמח'דיק מכבי'עש הארץ, וואס איז גע-ווען פערזענלעך ממל' טאג-טעגליך מיט זיין קעלצער קלוב, ווי אויך זיין וואכאם אויג און שטארקע האנד, וואס האט רע-גירט ווי א טיהרער, זיין דעזיגנערט הארט האט אנגעקלינגען ביים יונגסטען און עלטסטען מיטגליד פון מכבי אין זיך צו ווארבען די אליגעמיינע סימאטיש ביי אלע מכבי-מיטגלידער.

מיט 20 יאהר צוריק אלס 17 יעהריג יונגעל גרינדעט ה' פ. כארענסלעוו מיט נאך אייניגע שפארט-טהוער דעם קעלצער-„מכבי" און באלד הויבט ער אן שפילען א ראמינירענדע ראלע אויף שפעלט זיך אין שפיק פון יודישען שפארט-קלוב.

פ. כארענסלעוו איז קיינמאל קיין אקטי-ווער שפארטלער נישט געווען, אבער פאר דעם איז ער אבער א ליב-האבער פון שפארט און א איבערגעגעבענער שפארט-ארגאניזאטאר און פערשפרייטער פון דער סיווער קולטור צווישען די ברייטע שיק-טען פון דער יודישער בעסעלעקעוונג אין קעלן און אומגעגענדיג. דער בעליבסטער שפארט ביים כארענסלעוו איז פוטבאל און אויף דעם געביט האט דער לעצטער זעהר פיל געלייטעט. צו יאהר מיט זעהר פיל פוטבאל-ריכטער, ער פיהרט אן מיט זעהר פיל פוטבאל-מעטשען וועמענס האלטונג צו ריפט ארויס ענטציקונג.

ווי ווייט די צופרידענהייט און ליבשאפט פון כארענסלעוו האט דערגרייכט ביים מכבי איז צו זעהען אין דעם געדריקטען פערזעס, וואס דער קעלצער מכבי האט ארויסגעגעבען אין יאהר 1935 אין וועל-כען ס'איז פעהאן צווישען אנדערע גע-שריבען: „אויב מ'זאל וועלען אויסרעכע-נען די אקטיוויטעט און איבערגעגעבענע מעכטיגערען, וועלכע זענען איבערגעגעבען מיט ליב און לעבן דעם קעלצער „מכבי" מוז מען אמערשטען דערמאהנען דעם פא-נאטישען מכבי'ער, וועלכער שפעטסט פון דער ערשטער מינוט פון דער ענטשטעהונג פון קלוב, ווי א מוטער איבער'ן ווינעל פון איהר קינד - ה' פנחס כארענסלעוו.

די היסטאריע פון אונזער קלוב, איז פערבינדען אינגאנצען מיט'ן לעבן פון ג' חבר פנחס כארענסלעוו, און אויך היינט קען מען זיך נישט פארשטעלען, אז דער קעלצער „מכבי" זאל ענטווערען און דער

על ערנעם

צערעס דער אידיאלער קאא-פעס ווערס אויסגארביט אונזער דער שטרענגער השגת פון הרב ר' שמחה פרענקעל פון באוואנא און קען עספעהרס ווערען אפילו למחרת מן המחרת. עסס בלויז אין אריינגאב פאקונג צו 1/4 - 1/2 קג. און פאקונג קיינמאל ניצט עכס.

ספרגעגעבענעם צוהל, איז אין צוזא-
מענהאנג מיט'ן נאָמענסטאָל פון ספר-
שטארבענעם פוילישען מאַשאַל יוּזף
פּילטווסקי, איז אין שטאָדט-מוהל סאַר-
צוקומען אַ פֿייערליכע גאָסעס-דינסט,
צוים אַנטייל פון פאַרשטעהער פון דער
זוכערהייטס-מאַכט. חוץ גורניצקי האָט
אַבערייכט אַ גאָלדענע וואַכעס און מיט
רעיסעס זענען אַרױסגעפֿירטען הרב ראַ-
פּאָפּאָרט, און פּראָפּ. גרױבאַרד (פויליש).

Teatr P. W. W. F.
Dn. 25 b. r. dwa Gościeinne występy
znakomitego artysty
Stanisława Sielańskiego
w archykomicznej farsie
„Mucha Hiszpańska”
Pocz. 4³⁰ pp. i 8³⁰ wiecz punkt.

העלצער יונגערמאן אומגעקומען
אויפ'ן שפאנישען פראנט.

סינע וואך איז קיין קעליץ אָנגעקומען א
ידיעה, וואָס דער ראָזינער יונגערמאַן
איז אומגעקומען בעת אַ העכטיגען צו-
ואַמעשטויס מיט די אַרישעשטערער.

א געמיסער הינער יונגערמאן מא.
שענבערג, פון פאך א שניידער האט מיט
א געקויפט צייט צוויק זיך געשמונעלט
קיין שטאנצן און געקעמט דארט אין
די ריהען פון רעזירונגס-מיליטער. היינט

די „כשופמאכעריז“ איז טעאטער „פאלסטי“.

פיט דינה האלפזרין, קלארע סענלעך-
יוויסע, מאקס באזשיק בראש. דער הי-
נער סעטסטער-עולם נריס זיך צו דער
דאזיגער קינסטלערישע אויספירונג.
ביינחאל.

היינטיגע וואנט דעם 27טן וועג
געפילט אין קעלך נאך אין מאָל די
כשפּאַכערין. דער אַנטפּאַבל אונטער
דער דירעקציע פון ה' מאָל געשעהט
פון די בעסטע יורישע בינע קרעפטן.

גרויסע שריפה איז שטשעקאטשיו.

ברענס גזחארטן. 4 הייזער, שטאלע
און בעסטעחאגער. דער שארען חערס
געשעצט אויף עטליכע צאלאנציג סויוונער
ולאטעס. ס'הערס געפיהרס אַנ'אויססער
שונג.

פערזאנענעם וונטאג, איז אין שטעטל
שטשעקאטשין (קעלצער - וואַיעז). אין
דער וואוינונג פון אַביגדור זילבערשטיין
אויסגעבראכען אַ שרפה, וואס האָט זיך
פאנגען אונטערן פערזאנענעם אין די דערנעבענ-
דיגע הייזער. אין וואלפאס זענען פער-
טליכע פערזאנענעם געווען.

Z intencji zaślubin
p. G. Feferówny
z p. L. Manelą w Tel-Awiwie
składają serdeczne życzenia
Kielce S. Rechtmanowie

הפרצליכען מױס און פיל גליק
ווינשען מיר אונזער ברודער און שוואַגער
ארי' מאַנעלאַ צו זיין חתונה **גוטא פּעפּער** (תל-אביב)
מיט פּריל.
לייביש גריצמאַן, פּרוי און פּאַמיליע

קמץ

צו דער חתונה פון אונזער שוועסטער און שוועגערין
נעמי מאנעלא מיט **ה' ארי' טענצער** (תל - אביב)
 ווינשען א הערליכען מו"ט רעם יוגענט פאר
 און די עלטערען פיל גות.
 ליוביש גריצמאן פרוי און פאמיליע

רפ"ד

Zośce Maneli — Leonowi Tencerowi
 Gucie Fefer — Leonowi Maneli (w Tel-Awivie)
 szczęśliwego pożycia małżeńskiego.
 a ich rodzicom pociechy
 Jędrzejów
 ż y c z y
 Hela Horowiczówna

tyczy
Hela Horowiczówna

Najlepsze, najmiłsze i najtańsze
prezenty dla rodziny i przyjaciół

**kuchenki, żelazka
grzejniki do rurek
poduszki i inne**

Do nabycia na dogodnych warunkach
w **Radomskim Towarzystwie**
Elektrycznym Sp. Akc. w Radomiu
ul. Traugutta 53

Sp. Akc. w Radomiu
ul. Traugutta 53

ח' כ' ט' י' ג' פאר בא' ל' ע' ב' א' ס' ט' ע' ס'.

דאס אונטערנאלייכע ביכזלע מיט די
אָרטיסטן פון א. אַטקער א. נ. א.
עס זאלענאכט באַס אַליין קען
זיך בעקומען אין אלע קאָנטינענטען.
זען בוכהאנדלונג און בוך-פער-
טערס פון א. אַטקער א. נ. א.

**Powiada ciotka do wujka
najlepsze jest mydło „TROJKA”**

Kino A D R I A

Do niedzieli 27 dnia marca r.b.

Kino ADRIA

26 1 און 3 מי

*Największy film wszystkich
czasów P. T.*

B E N - H U R

פריהמארגען - פילמען

Historia najbardziej pamiętnych w dziejach ludzkości zdarzeń

TOWARZYSZE BRONI

W rol. gl. RAMON NOVARRO
NAD PROGRAM TYGODNIK P. A. T.

שריטסליך קען מען זיך ווענדען:
Red. „Radomer - Kielcer - Leben“
Kielce, skrz. poczt. 98. — Tel 16 - 22

(אכטונג קעלץ! אין אלע רעדאקציע און אזמיניסטראציע - ענינים פיסט זיך צו פערשטענדיגן מיט אינזער מיטארפּאָטער

TARYFA OGŁ: Na 1-szej stronie mm 1 szp. 40 gr.
w tekście mm 1 szp. 60 gr.
na ostatnie stron. mm 1 szp. 25 gr.

**1-sza i ostatnia strona
liczą 8 szpalt.**

אַפּאָגענטס פּרייז: פֿאַר אַ חודש אין טיילן וואָס
אין שטאָטקייט, בעליבטן 4 שטונדן
אין אַנדערע לענדער 30 שטונדן.

Redaktor: Wydawca: CH M HERC.

tel. 15 - 18 780

Wydawnictwo „Radomier Kielcer Leben” Radom skwarlikauska 20